

HRVATSKI SABOR

KLASA: 004-01/24-01/4

URBROJ: 65-24-2

Zagreb, 27. svibnja 2024.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 33. stavka 1. podstavka 3., a u vezi s člankom 164. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Prijedlog rezolucije o položaju i pravima starijih osoba*, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela Marija Selak Raspudić, zastupnica u Hrvatskome saboru, aktom od 24. svibnja 2024. godine.

U radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela sudjelovat će predlagateljica Prijedloga rezolucije.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

HRVATSKI SABOR
Zastupnica Marija Selak
Raspudić

Zagreb, 24. svibnja 2024.

Hs**NP*004-01/24-01/4*6531-24-1**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno: 24-05-2024		
Klasifikacijska oznaka	Org. jed.	
004-01/24-01/4	65	
Uspisni broj	Pril.	Vrij.
6531-24-1	1	-

PREDSJEDNIK HRVATSKOG SABORA

PREDMET: Prijedlog Rezolucije o položaju i pravima starijih osoba

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14. – odluka Ustavnog suda broj: SuP-O-1/2014. od 14. siječnja 2014.) i članka 159. i 172. Poslovnika Hrvatskog sabora (Narodne novine, br. 81/13., 113/16., 69/17., 29/18. i 53/20), podnosim Prijedlog Rezolucije o položaju i pravima starijih osoba.

Navedeni Prijedlog u Hrvatskom saboru obrazložit će zastupnica Marija Selak Raspudić.

Zastupnica
Marija Selak Raspudić

HRVATSKI SABOR
Zastupnica Marija Selak Raspudić

U Zagrebu, 24. svibnja 2024.

Predmet: Rezolucija o položaju i pravima starijih osoba

Temeljem članka 159. Poslovnika Hrvatskog sabora (Narodne novine, br. 81/13., 113/16., 69/17., 29/18. i 53/20) upućujem:

REZOLUCIJU O POLOŽAJU I PRAVIMA STARIJIH OSOBA

Nastavno na uočene izazove u zaštiti prava osoba starije životne dobi u Republici Hrvatskoj te činjenicu da politike starenja i njihovu provedbu treba promatrati kao zajedničku odgovornost svih glavnih aktera u društvu, naglašavajući stoga potrebu za međugeneracijskim dijalogom i učinkovitom suradnjom između vlada, kreatora politika, privatnog sektora, društvenih partnera, istraživača i nevladinih organizacija, a posebno organizacija starijih osoba i za starije osobe, a s obzirom na naša **nastojanja da osobama starije životne dobi**, kao što je već slučaj sa ženama, djecom i osobama s invaliditetom, **bude osigurana dodatna pravna i društvena zaštita**,

razumijevajući odnos između starenja stanovništva, ekonomskih i društvenih pitanja te pitanja razvoja okoliša i prihvaćanje ciljeva održivog razvoja istaknutih u *Agendi Ujedinjenih naroda 2030.* koji uključuju iskorjenjivanje siromaštva u svim njegovim oblicima, osiguravanje zdravog života i promicanje blagostanja u svakoj životnoj dobi, promicanje pune i produktivne zaposlenosti, kao i pristup mogućnostima cjeloživotnog učenja te stvaranje uključivih, sigurnih, otpornih i održivih gradova i naselja za osobe svih dobi,

jednako kao i usvajanje *Globalne strategije i Akcijskog plana o starenju i zdravlju* koje je usvojila Svjetska zdravstvena organizacija 2016. godine,

pravnu regulaciju i usvojena načela na razini Ujedinjenih naroda, a koja, osim *Opće deklaracije o ljudskim pravima*, Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima te Međunarodnog pakta o ekonomskim i socijalnim pravima, obuhvaćaju i specifične preporuke o pravima starijih, načela Ujedinjenih naroda za starije osobe koja ističu kako u *Povelji Ujedinjenih naroda*, narodi Ujedinjenih naroda izjavljuju, između ostalog, svoju odlučnost da ponovno potvrde vjeru u temeljna ljudska prava, u dostojanstvo i vrijednost ljudske osobe, u jednaka prava muškaraca i žena i velikih i malih naroda i promiču društveni napredak i bolje standarde života u većoj slobodi,

Povelju Europske unije o ljudskim pravima,

dokumente Vijeća Europe, osobito Preporuku Odbora ministara o promicanju ljudskih prava starijih osoba te Zaključke skupštine Vijeća Europe o sudjelovanju i dobrobiti starijih osoba u eri digitalizacije,

uvažavajući **dostojanstvo osoba starije životne dobi** i jamstvo njihova uživanja svih ljudskih prava te **ispunjenja iskoristivog potencijala žena i muškaraca starije životne dobi**, uz ostvarenje međugeneracijske solidarnosti i ravnopravnosti spolova **bez dobne diskriminacije**, ali i pravo zadovoljenja potreba osoba starije životne dobi za osobnom realizacijom i osobnim aktivnim ispunjenjem, uz bogatstvo životnog iskustva i znanja te vještina osoba starije životne dobi u svrsi njihovog doprinosa za održivi razvoj društva,

prihvaćajući aktualne demografske promjene koje predstavljaju prilike i izazove za kreiranje održivih razvojnih politika za pojedince i zajednicu koji su njima osobito pogođeni s **očekivanim produženim životnim vijekom** i za žene i za muškarce te uz povećanje dugovječnosti, a koje nije uvijek popraćeno dobrim zdravljem, **te u svrsi pozitivne politike starenja i njezine provedbe koja predstavlja suodgovornost svih dionika,**

Hrvatski sabor donosi

REZOLUCIJU O POLOŽAJU I PRAVIMA STARIJIH OSOBA

i potiče sve nadležne institucije, a osobito Vladu Republike Hrvatske te sva ministarstva, a osobito socijalne, zdravstvene, obrazovne i druge relevantne ustanove da osobama starije životne dobi omoguće:

1. Društveno priznavanje doprinosa u međugeneracijskoj solidarnosti

Republika Hrvatska treba priznati nezamjenjivu ulogu osoba starije životne dobi, osobito u njihovim ostvarenim profesionalnim doprinosima, obiteljskim ulogama, u kojima često ekonomski, neposrednom skrbi i emocionalno pružaju značajnu potporu daljnjem razvoju zajednice te djeci i njihovim obiteljima.

2. Dostojanstven život

Republika Hrvatska treba osigurati osobama starije životne dobi dostojanstven život primjerenom mirovinom, socijalnim potporama i drugim oblicima pomoći, kao i poticanjem prilagođenih usluga u svakoj zajednici.

3. Zaštitu ljudskih prava i sloboda

Republika Hrvatska treba jamčiti osobama starije životne dobi puno uživanje svih ljudskih prava u svim životnim segmentima. Ljudska prava trebaju biti protumačena u skladu s potrebama osoba starije životne dobi, a zaštita mora biti pružena u primjerenom roku, osobito uzimajući u obzir dob osobe koja traži zaštitu. Kao potporu ostvarivanju njihovih prava, potrebno je **osnivanje posebnog tijela** za zaštitu prava osoba starije životne dobi.

4. Očuvanje poslovne sposobnosti

Republika Hrvatska treba osigurati pravnu potporu koja će u najvećoj mjeri osigurati poslovnu sposobnost osoba starije životne dobi na način da im se osigura odlučivanje uz pomoć osobe od povjerenja, odnosno stručne osobe koja će uzeti u obzir njihovu trenutnu ili ranije izraženu volju, misli, želje i osjećaje.

5. Zaštitu od nasilja u obitelji

Republika Hrvatska treba osigurati učinkovitu, kvalitetnu, stručnu i sigurnu pomoć osobama starije životne dobi u slučajevima nasilja u obitelji te osobito ekonomskog iskorištavanja kako od članova obitelji, tako i od drugih osoba koje bi pokušale iskoristiti njihovu moguću ranjivost.

Uz navedene hitne mjere nužno je razviti kontinuiranu stratešku politiku usmjerenu osnaživanju prava osoba starije životne dobi pri čemu treba staviti poseban naglasak na:

1. Primjereno sudjelovanje u zajednici, pri čemu osobe starije životne dobi trebaju ostati integrirane u društvo te ukoliko to žele aktivno sudjelovati u formuliranju i provedbi politika koje izravno utječu na njihovu dobrobit i dijeliti svoje znanje, vještine i umijeće s mlađim i starijim generacijama. Međugeneracijsku solidarnost nužno je poticati i ostvarivati u svim prilikama.

2. Primjerenu društvenu, socijalnu i zdravstvenu skrb, pri čemu treba poduzeti odgovarajuće mjere i postupke, uključujući preventivne, ciljane geroprofilaktične mjere, za promicanje, očuvanje i poboljšanje zdravlja te funkcionalne sposobnosti osoba starije životne dobi, kao i osigurati primjerenu zdravstvenu skrb s dostupnom dugotrajnom kvalitetnom integralnom skrbi za osobe starije životne dobi. Kako bi se bolje procijenile i zadovoljile potrebe osoba starije životne dobi, Republika Hrvatska treba promicati cjelovit pristup zdravstvenoj i socijalnoj, integralnoj skrbi za osobe starije životne dobi. Hrvatska također treba razviti i ubrzati edukaciju i mlađih i starijih osoba o starenju i starosti, uključujući edukaciju iz gerontologije, gerijatrije i gerijatrijske zdravstvene njege, a osobito edukaciju stručnjaka u skrbi za starije.

3. Primjerenu stambenu i institucionalnu skrb, pri čemu osobito treba osigurati dostatne i odgovarajuće usluge stanovanja za one osobe starije životne dobi koje više ne mogu ili ne žele živjeti u svojim domovima. Osobe starije životne dobi smještene u institucionalnu skrb ili u izvaninstitucijskoj skrbi, imaju pravo na slobodu kretanja, a sva ograničenja moraju biti zakonita, nužna i razmjerna te u skladu s međunarodnim pravom.

4. Primjerenu ciljanu palijativnu skrb za starije (palijativnogerijatrijska skrb), pri čemu osobito treba ponuditi palijativnu skrb za osobe starije životne dobi koje boluju od bolesti opasne ili ograničavajuće po život, kako bi osigurale njihovu dobrobit, sigurnost te kvalitetu i omogućile im dostojanstveni život do smrti. Svaka osoba starije životne dobi kojoj je potrebna gerijatrijskopalijativna skrb trebala bi imati pravo pristupiti joj bez nepotrebnog odgađanja, u okruženju koje je u skladu s njezinim potrebama i preferencijama.

5. Primjereno postupanje pravosudnih tijela, pri čemu osobito nadležna pravosudna tijela trebaju postupiti osobito žurno u rješavanju slučajeva u koje su uključene osobe starije životne dobi te osobito voditi računa o njihovom zdravstvenom stanju i funkcionalnoj sposobnosti osobito onih u dubokoj starosti.

Obrazloženje:

Kako je svijet suočen s ubrzanim starenjem stanovništva, izvjesno je da će se pritisak koji rezultira starosnom diskriminacijom povećati; samim tim povećava se i obaveza da se odgovori na takvu vrstu diskriminacije. Zaštita prava osoba starije životne dobi pomoći će da one vode dostojanstven i siguran život kao ravnopravni članovi društva. Ostvarenje tih prava omogućava osobama starije životne dobi da se prema njima ophodi s poštovanjem i ravnopravno kao i prema osobama mlađe životne dobi.

U tom smislu cilj je ove rezolucije pomoći da se smanji starosna diskriminacija, potaknuti usvajanje nediskriminatornih zakona, skrenuti pažnju na mnogobrojne diskriminacije kojima su osobe starije životne dobi izložene, stvoriti osnovu za zastupanje, javnu svijest i obrazovanje po pitanju prava osoba starije životne dobi, ojačati odgovor društva na izazove demografskih promjena i unaprijediti solidarnost među generacijama, razviti i ubrzati edukaciju o starenju i starosti te gerontologiju, gerijatriju i gerijatrijsku zdravstvenu njegu, a osobito povećati broj stručnjaka u skrbi za starije, pomoći starijim osobama da vode dostojanstven život, promijeniti stereotipije, odnosno viđenje starijih osoba kao primalaca pomoći u aktivne, funkcionalno sposobne pojedince koji imaju znanje, umijeće i iskustvo kojim uvelike doprinose zajednici u kojoj žive.

Na mladima svijet ostaje, ali na starijima opstaje!